

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

**MINTAQALARINI STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA
RAQAMLASHTIRISHNING HUDUDLAR INVESTITSION SALOHİYATINI
OSHIRISHDAGI AHAMIYATI**

Norova S. Yu.

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti, PHD, dotsent,

Buxoro shahri, e-mail: norova-s@mail.ru

Xayitova I.N.

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti, assistent

Xalilova Madinabonu, M 51-23 MNTguruh magistranti.

Xalilova Madinabonu

M 51-23 MNTguruh magistranti.

**ЗНАЧЕНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ
РЕГИОНОВ В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА
РЕГИОНОВ**

Норова С. Ю.

Бухарский инженерно-технологический институт, PHD, доцент,

Город Бухара, e-mail: norova-s@mail.ru

Хайтова И.Н.

Бухарский инженерно-технологический институт, ассистент

Халилова Мадинабону Абдурахмон кизи, магистр группы М 51-23 МНТ

Халилова Мадинабону Абдурахмон кизи

Магистр группы М 51-23 МНТ

**THE IMPORTANCE OF DIGITIZATION IN THE STRATEGIC
DEVELOPMENT OF REGIONS IN INCREASING THE INVESTMENT
POTENTIAL OF THE REGIONS**

Norova S. Yu.

Bukhara Engineering and Technology Institute, PHD, Associate Professor,

City of Bukhara, e-mail: norova-s@mail.ru

Khaitova I.N.

Bukhara Engineering and Technology Institute, assistant

Khalilova Madinabonu Abdurakhmon kizi, master of group M 51-23 MNT

Khalilova Madinabonu Abdurakhmon kizi

Master of group M 51-23 MNT

Zamonaviy sharoitlarda raqamli transformatsiya milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish salohiyatiga ega. Bugun amalga oshirilayotgan islohotlar va Yangi O‘zbekistonning kelgusi besh yilga mo‘ljallangan Taraqqiyot strategiyasi doirasida barcha asosiy sohalarni raqamlashtirish hamda mamlakatda haqiqiy axborot jamiyatini barpo etishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. [1]

“2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi” hamda “Raqamli O‘zbekiston – 2030” va “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi”da milliy iqtisodiyot, sanoat va umuman jamiyatda raqamli transformatsiyani amalga oshirishga qaratilgan bir qator chora-tadbirlar [2] ko‘zda tutilgan.

Raqamli iqtisodiyotni asosiy «drayver» sohaga aylantirib, 2026 yil oxiriga qadar uning hajmini kamida 2,5 baravar oshirish, bunda dasturiy mahsulotlar industriyasi hajmini 5 baravar, ularning eksportini esa 10 baravar oshirib, 500 million AQSh dollariga yetkazish, shuningdek, iqtisodiyotning real sektorida hamda moliya va bank sohasida ishlab chiqarish va operatsion jarayonlarni raqamlashtirish darajasini 70 foizgacha oshirish belgilangan. Bundan tashqari, shaharlarni raqamlashtirish, qurilish va loyihalashtirish ishlari sifatini oshirish va «Aqlli shahar» konsepsiyasi doirasida rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berilmoqda. [3]

O‘zbekiston AKTni rivojlantirish va raqamlashtirish sohasida, ayniqsa, elektron davlat xizmatlarini [4] ko‘rsatishda yuqori natijalarga erishdi. Shu bilan birga, Janubiy Koreya, Rossiya, Estoniya, Xitoy bilan davom etayotgan hamkorlik bilan bir qatorda, Germaniya, Buyuk Britaniya, AQSh, Singapur, Yaponiya kabi texnologik jihatdan rivojlangan davlatlarni mamlakatning IT-sektoriga jalb qilish, xalqaro hamkorlarning geografiasini diversifikatsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Raqamli ekotizimga, IT infratuzilmasiga va elektron xizmatlarga investitsiyalar [5] milliy iqtisodiyotni yanada modernizatsiya qilish va barcha sohalarda inklyuziv o‘shishni jadallashtirishga xizmat qiladi.

Iqtisodiyotning integratsiyallashuvi [6] jarayonida investitsion muhit [7] jozibadorligini ta‘minlashga erishish va maxsus iqtisodiy zonalar ko‘rinishidagi yangi hududiy markazlarning shakllanishi mamlakat iqtisodiyotiga [8] yuqori malakali ishchi kuchi jalb qilishga va istiqbolli infratuzilma loyihalarini amalga oshirish orqali hudud investitsion salohiyatidan [9] samarali foydalanishni ta‘minlaydi.

Dunyo amaliyotidan bizga ma‘lumki, investitsion salohiyatdan samarali [10] foydalanish orqali yirik hududiy markazlar hissasi ortib boradi. Misol uchun jahon YaIMning 81 foizi, eksportning- 62 foizi, investitsiyalarning 83 foizi yirik hududiy markazlar hissasiga to‘g‘ri kelmoqda. Amalda investitsiya siyosati [11] har qanday davlatning iqtisodiy rivojlanishi va unda ishlab chiqarishni kengaytirishning eng asosiy yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. [12]

Milliy iqtisodiyotni har tomonlama rivojlantirishda investitsion jozibadorlikni [13] oshirish bevosita faol investitsiya siyosatini [14] yurgizishni talab etadi. Investitsiyalar har

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

qanday iqtisodiyotni harakatga keltiruvchi va uning taraqqiyotini ta'minlovchi kuchi bo'lib, iqtisodiyotimizga yo'naltiriladigan investitsiyalar [15] hajmini oshirish lozim.

O'zbekistonda investitsion muhit jozibadorligini ta'minlash va samarali boshqarish [16] muhim. Investitsion salohiyat va hudud investitsion salohiyatini boshqarish uchun hudud miqyosida investitsion faoliyatni tashkil etish [17] va boshqarish bo'yicha tizimli tadqiqotlar [18] olib borish talab etiladi.

Hudud investitsion salohiyatini samarali boshqarishda hudud hamda hududlararo miqyosda investitsion salohiyatdan samarali foydalanish nazariyasi tadqiqotchilar tomonidan yaqin davrdan boshlab chuqur o'rganila boshlandi.

Asosiy maqsad hududda mavjud mahalliy salohiyat, resurslar va iqtisodiy o'sish zahiralardan to'liq foydalanishni boshqarishga yondoshuvlarni ishlab chiqishdir. [19]. Iqtisodiy o'sish nazariyasi va ushbu masala yuzasidan mintaqashunos tadqiqotchilar tomonidan olib borilgan izlanishlardan kelib chiqib aytish mumkinki, global miqyosda shunday mexanizmlar ishga tushmoqdaki, ular hududni global rivojlanishning muhim bo'giniga aylantirish imkoniga ega. , ammo integratsion jarayonlarning jadallashuvi va globallashuv sharoitida hudud investitsion salohiyatini samarali boshqarish jarayonlarini tadqiq etishning ilmiy vositalari yetarli darajada o'rganilmagan.

Hududlar investitsion salohiyatini samarali boshqarish [20] bo'yicha baho berish usullarida ob'ektning talqini butun hududning barcha jihatlarini qamrab ololmaydi va boshqaruv samaradorligini [21] ham to'liq ochib berolmaydi. Shuni inobatga olib, bizningcha, hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini boshqarish samaradorligini aniqlash uchun yangicha usulni tatbiq etish lozim. Bu borada «hudud-tizim» usulini qo'llash va uning barcha uzviy bog'liq bo'lgan aloqalarini aniqlash hamda tizimga ta'sir etishini namoyon etadigan sxemani yaratish masalaning tub mohiyatini ochib berishga xizmat qiladi. [22]

Hududlar investitsion salohiyatini samarali boshqarish muammosini hal etishda tizimli yondashuvning bir qancha funksiyalarini keltirib o'tish joiz, ya'ni:

- boshqaruvchi tizim;
- boshqariladigan tizim - jamiyatning barcha unsurlariga ob'ekt sifatida qarash;
- o'zaro bog'liq tizim - turli institutlar aloqalari: to'g'ridan to'g'ri yoki bilvosita; vertikal yoki gorizontal. [23]

Hududlar rivojlanishini boshqarish tizimi jamiyatda mavjud bo'lgan barcha resurslar, moddiy, intellektual, moliyaviy, axborot, demografik resurslardan samarali sarflanishiga shart-sharoit yaratib berilishini ta'minlashi kerak. [24].

Mamlakat iqtisodiyotida investitsion salohiyat yoki alohida hudud investitsion salohiyatini tizimli boshqarishda [25] ularga yagona tizim sifatida qarash, bir necha funksional bog'lik ierarxik bo'g'inlardan tarkib topganini va yagona maqsad sari harakatlanishini qayd etish lozim. [26] Hududning investitsion salohiyatini boshqarish tizimi o'ziga xos murakkab bo'lib, u mavjud guruhlar (xo'jalik yurituvchi sub'ektlar, nodavlat notijorat tashkilotlari, o'z-o'zini boshqarish organlari, turli institutlar)ni yagona

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

maqsad sari birlashtirish bilan bir qatorda, ularning manfaatlarini inobatga olish zarur. Demak, bu yerda turli manfaatlarni muvofiqlashtirish [27], tuzilmalarning har birini individual rivojlanishiga shart-sharoit yaratish, kerak paytda nazorat qilish [28] va monitoringini muntazam olib borishni yo'lga quyish muhim jihatlardan hisoblanadi.

<http://data.bank.worldbank.org>

Krugman P. Geography and Trade. Cambridge: The MIT Press, 1992; Fujita M., Krugman P., Venables A.J. The Spatial Economy: Cities, Regions and International Trade. - The MIT Press, 2001. P. 384

Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ. / Под ред. В.Д. Щетинина. - М.: Международные отношения, 1993 г. - 886 с

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Krugman P. Geography and Trade. Cambridge: The MIT Press, 1992; Fujita M., Krugman P., Venables A.J. The Spatial Economy: Cities, Regions and International Trade. - The MIT Press, 2001. P. 384

2. <http://data.bank.worldbank.org>

3. Karomatovna M. J. WAYS TO INCREASE THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE REGION IN MODERN CONDITIONS //Journal of Advanced Scientific Research (ISSN: 0976-9595). – 2023. – Т. 3. – №. 2. View of WAYS TO INCREASE THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE REGION IN MODERN CONDITIONS (sciencesage.info)

4. Musayeva J. K. O 'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA AKTIVLARNI BOSHQARISHNING O 'RNI VA ROLI //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 554-564.

5. Karomatovna M. J. IMPACT OF ENTERPRISE ASSET MANAGEMENT ON THE PROCESSES OF GLOBALIZATION IN THE ECONOMY OF UZBEKISTAN //British View. – 2023. – Т. 8. – №. 5. View of IMPACT OF ENTERPRISE ASSET MANAGEMENT ON THE PROCESSES OF GLOBALIZATION IN THE ECONOMY OF UZBEKISTAN | British View

6. Musaeva J. K., Khalilova M. A. FEATURES OF INVESTMENT PROCESSES OF THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UZBEKISTAN IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION //Academia Science Repository. – 2023. – Т. 4. – №. 04. – С. 618-628. <https://wos.academiascience.org/index.php/wos/article/view/3763/3615> DOI: <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/BGTE7>

7. Musayeva J.K. O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda korxonalar aktivlarini boshqarish, globalashtirish va integratsiya jarayonlarining ta'siri. СОЛИК ВА ХАЁТ ЭЛЕКТРОН ИЛМИЙ ОММАБОП ЖУРНАЛ, II СОН. 2023, 13-19-bet

8. Mukhsinov B., Yuldasheva S. Jamila Musaeva International journal of advanced science and technology vol. 29, no. 5, (2020) //issn. – 2005. – Т. 4238. – С. 1922-1926.

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

9. Musaeva J.K. Evaluation of the fixed capital of enterprises and the main ways of their effective use. "ЛОГИСТИКА ВА ИҚТИСОДИЁТ" илмий электрон журнали. 2022 йил 2 сон. 70-77 bet

10. Мусаева Ж. К., Халилова М. А. Қ. КОРХОНАЛАРНИНГ АСОСИЙ КАПИТАЛИНИ БАҲОЛАШ ВА УЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2022. – Т. 2. – №. 4. – С. 200-217.

11. Мусаева Ж. К. ОЦЕНКА ОСНОВНОГО КАПИТАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ И ОСНОВНЫЕ ПУТИ ИХ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ //Журнал Инновации в Экономике. – 2022. – Т. 5. – №. 3.

12. Karomatovna M. J. Efficiency of introducing innovative approaches in higher education in uzbekistan //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 1266-1275.

13. Мусаева Ж. К., Халилова М. А. РОЛЬ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ ОБЩЕСТВА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 283.

14. Мусаева Ж. К. РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 288.

15. Мусаева Ж. К. САНОАТ КОРХОНАЛАРИДА АСОСИЙ КАПИТАЛДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ЙЎЛЛАРИ //Журнал Инновации в Экономике. – 2021. – Т. 4. – №. 6.

16. Karomatovna M. J. MAIN DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES IN UZBEKISTAN IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC GLOBALIZATION //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 9. – №. 12. – С. 1434-1441.

17. Мусаева Ж. К., Алимова Д. Д. ОСОБЕННОСТИ И РОЛЬ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА //ЖУРНАЛ АГРО ПРОЦЕССИНГ. – 2020. – Т. 2. – №. 1.

18. Мусаева Ж. К. Значение финансово-валютных операций в развитии экономики Узбекистана //Научно-практические исследования. – 2020. – №. 3-2. – С. 40-44.

19. Мусаева Ж. К., Жумаева Д. Х. Особенности анализа основных фондов и инвестиций на предприятиях //Бенефициар. – 2019. – №. 52. – С. 7-10.

20. Мусаева Ж. К. РОЛЬ ФИНАНСОВО-ВАЛЮТНЫХ ОПЕРАЦИИ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. – 2019. – С. 152-156.

21. Musaeva J. K., Elmurodov S. S., Yuldasheva S. N. ROLE OF CURRENCY RELATIONS IN THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UZBEKISTAN //Бенефициар. – 2019. – №. 44. – С. 22-25.

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

22. Мусаева Ж. К. РОЛЬ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА //Интернаука. – 2019. – №. 9-1. – С. 76-78.

23. Мусаева Ж. К. ОСОБЕННОСТИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЛЕГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ //СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. – 2019. – С. 279-284.

24. Мусаева Ж. К. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СТИМУЛИРОВАНИЕ КАЧЕСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ //Интернаука. – 2018. – №. 22-1. – С. 63-65.

25. Мусаева Ж. К. РОЛЬ УПРАВЛЕНИЯ В РАЗВИТИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ //Инновационное развитие. – 2017. – №. 4. – С. 70-71.

26. Мусаева Ж. К. СТРАТЕГИЯ И ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА //Ученый XXI века. – 2017. – С. 80.

27. Мусаева Ж. К., Халилова М. А., Мусаева А. К. СОВРЕМЕННЫЙ МЕХАНИЗМ СТИМУЛИРОВАНИЯ КАЧЕСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ //Вопросы экономических наук. – 2015. – №. 1. – С. 17-18.

28. Артикова Д. М., Юлдашева С. Н., Мусаева Ж. К. Роль предпринимательства, управления в совершенствовании экономического механизма хозяйствования //Економіка і управління національним гос